

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. III. Neotericus quidam sententiam Lutheri nec planè probat, nec planè improbat. Distinguit inter Timorem & Timentem. Refellitur eius argutia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

testationem peccatorum, quâ quis recogitat annos in amaritudine anime sue ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, feditatem, amissionem eterne beatitudinis, ac eterne damnationis incursum, cum proposito melioris vite; non esse verum & utilem dolorem, nec preparare ad gratiam, sed facere hominem hypocritam & magis peccatorem; demum illum esse dolorem coactum, & non liberum ac voluntarium, anathema sit.

Lata est legitimè sententia; condemnatus est hæreseos Lutherus. Nihil hîc præterea dicendum restat vlli, qui Orthodoxæ Ecclesiæ genuinus est filius. Illud tantum observandum est obiter, contra Lutherum ex condicito intorta esse hæc fulmina, cuius verba Decretis suis & Canonibus inserit Sancta Synodus; vti cuius est, si hæc quo modo ex Tridentino retuli num. 15. 16. 17. conferantur cum iis, quæ ex Luthero recitavi n. 5. 6. 7. Et hæc observatio dicendis erit non paruo vsui.

18.

§. III.

Neotericus quidam sententiam Lutheri nec planè probat, nec planè improbat. Distinguit inter timorem, & timentem. Refellitur eius argutia.

Neotericus materiam hanc fusè exponendo insoluit, & obscuram facit.

NEotericus quidam, qui fusè admodum per tredecim capitula rem hanc est complexus, multis verborum lenociniis, & D. Augustini auctoritatibus ad rem nostram non facientibus, eiusdemque rei repetitionibus accumulatis, materiam omnem ita inuoluit, verisque falsa ita immiscuit, vt non tam facile possit deprehendi, nisi res tota penitus euoluatur. Tridentini Concilii auctoritatem eludit, & fulmen in Lutherum intortum detorquet callidè. Interim sic rem agit, ac si nihil adedò haberet præ manibus, ac latam à sanctâ Synodo sententiam venerari. Equidem illum animo venerari eam credo; sed doctrina quam tradit, *de ipso timore gehennæ utrum bonus sit an malus: itemque de peccati detestatione*, quæ inde pullulat, & quam sese dicit juxta Sancti Augustini principia exponere: hæc, inquam, doctrina, quo pacto cum Sacrosancti Concilii definitione cohæreat, non satis intelligo: nec verò quisquam intelliget, qui rem voluerit penitiùs considerare,

19.

Ianf. to. 3.
l. 5. c. 21.

rare. Rem omnem clarè ob oculos ponam, mentemque Neoterici, imò & rationes penè omnes, quas per tredecim capita fusè explicuit, fide optimâ contraham in pauca. Numquam enim orationis nimium sese diffundentis & luxuriantis veritas aut falsitas melius patet, quàm cum ad pauca contrahitur, & vno veluti comprehenditur aspectu. Agamus ergo rem, nec demus verba.

20. Itaque Tom. 3. l. 5. c. 21. ne in ipso limine impingat, seseque anathemati Tridentino videatur opponere, ita incipit. *Dico igitur timorem gehennæ siue pœnæ in se consideratum, siue paruum siue magnum, siue remissum siue intensum, esse utilem & bonum*, idque tum Tridentini, tum D. Augustini, quæ nimis apertæ sunt quàm vt negari possint, auctoritatibus confirmat. Hactenùs benè. Ast inquit (columnâ vltimâ) quamuis timor gehennæ bonus sit & utilis, tamen homines eo malè vtuntur; & sic, *timendo delinquant: hoc autem non timoris, sed timentium vitium est*, inquit. Quod quidem sapiùs accidere, ostendit in *appetitu omnium naturalium bonorum, quem tamen nemo idcirco improbauerit*. Sic quamuis bona licitaque sit voluntas assumendi cibi & potûs, &c. tamen delectabilibus inhærendo, gulâ peccatur, &c. *Ita nihil mirum est*, inquit, *si etiam timendo, in malis ipsis, velut extremis hereant, timendoque delinquant*.

Dicit timorem gehennæ bonum esse, sed homines eo malè vti, & vtendo peccare.

21. Sic est profectò; nihil mirum est quòd homines gehennam timendo delinquant, si eam malè timeant: posset enim quis eo timore in desperationem adigi; & tunc non est dubitandum timendo peccari. Ast istud disertè petò, an Timor gehennæ, eius naturæ sit, vt eo nemo hominum perstringi possit, nisi peccet timendo; atque adeò, vt nemo illum actionibus suis possit benè & rectè adhibere? aliud enim est dicere quod multi re aliquâ abutantur, aliud verò eam esse eiusmodi, vt nemo eâ rectè possit vti: primum, est vitium re vtentium; secundum, est vitium rei. Quod si ergo timor gehennæ is sit, quò quamuis multi abutantur, benè tamen etiam datur vti; tum fanè non ita feruidè debuisset promiscuè timorem omnem generatim proscribere: non debuisset, inquam, tam facilè statuere c. 27. *ex puro timore pœnæ non posse ita fugi peccatum, vt nullum aliunde peccatum incurratur*, quòd nihil aliud est quàm dicere, semper peccari eâ ipsâ actione, quâ ex timore pœnæ peccatum euitatur. Neque rursus decretoriâ fen-

Callidè hic non dicit, semper timendo peccari:

nam si aliquando datur benè timere, non debuit omnem timorem proscribere, vti facit.

tentiã configere debuerat vniuersim omnem timorem gehennæ, neque omnia eius effecta reprobare c. 30. vbi disertè asserit, quòd infernum timens, *quidquid ex illo timore fecerit, nihil ex animo, nihil ex corde, nihil volenter, nihil coram Deo; sed tantùm in speciem coram hominibus operetur.* Et pauldò inferiùs. *Hinc igitur consequenter nascitur, vt tales homines qui coacti timore pænæ justitiam legis operantur, aut operari videntur, non sint amici reſtitudinis & iustitiæ, hoc est ipsius Dei qui est iustitia, sed potiùs hostiles aduersus eum animos gerant.* Hæc, inquam, & similia dici non debuerant, de omni omnino timore gehennæ, si aliquis dari potest qui violentiam non ingerat, qui voluntatem humanam rectè instituat, & quò peccatores rectè vti possint. De hoc ergo timore institutus fuerat à Neoterico peccator, docendusque quo pacto timere pænas debeat vt rectè timeat; neque tam seuerè edicendum vniuersim, timendo peccata ex metu gehennæ, peccare semper hominem, ex hoc capite, quod, *Timore qui bonus est & utilis, semper vtatur malè, atque id, Timentis esse vitium non Timoris.*

Aut si nūquam detur Timore bonè vti posse, non potuit Timor dici bonus & utilis.

Quod si autem Timor gehennæ istiusmodi naturæ est, vt nihil boni ex eo nec fiat nec ad eò fieri possit (& hoc fanè rota Neoterici deinceps præfert oratio & contextus) quid enim boni ex illo Timore potest existere, ex quo, vt ipse vult, nec Dei præcepta obseruare, nec peccatum fugere, nec commissum detestari vniquam datur, nisi nouum committendo peccatum? Hæc, inquam, ex timore gehennæ fieri si numquam possint, adeoque nihil quidquam boni; profectò jam non video quo pacto Timor ipse vitiosus non sit & malus; & peccatum exinde exoriens, non tam timentis sit vitium, quàm timoris. Etenim nemo dicet colorem eum album esse, qui omnes quotquot afficit, nigredine inficit & fuligine obducit. Nemo pharmacum vtile dicet & bonum, quod nemo vllus, quâcumque demum pressus ægritudine potest aut malo suo attemperare, aut sumere, sine insigni valetudinis detrimento, nouique morbi paroxismo, aut veteris incremento. Neque quisquam virtutem bonam dicet, quam nemo nisi peruersè possit exercere; imò nec virtus quidem nominanda est, quæ malum facit habentem aut exercentem se. Itaque nec bonus dicendus est gehennæ Timor, qui neminem non, sic timentem, nouo scelere inficit: & rursus qui numquam ad expellendum peccatum, aut ad obseruanda Dei præcepta potest adhiberi

beri timor sine nouo peccati recentis augmento, nullo modo potest dici utilis: ad quos enim vsus rectè adhibebitur, si ad præstanda bona, & ad mala fugienda, non nisi scelestè possit applicari? aut quo pacto virtus est Timor, qui semper malum facit se habentem?

23. Atque hinc patet ingens differentia inter Timorem gehennæ, & voluntatem comedendi; ex quâ ostendere contendebat Neotericus, Timorem bonum esse posse, quamuis ex timentis vitio malè applicetur. Etenim inquebat, voluntatem comedendi nemo condemnauerit, quamuis comedentis vitio, in gulæ peccatum possit excrescere, & sic degenerare in malam. Fateor; voluntatem comedendi, cæterosque naturæ inditos appetitus, nemo rectè condemnarit vniuersim: nam vt sæpè detorqueantur in peccata, appetentis vitio; tamen & fieri potest, & verò fit sæpissimè, vt quis iis vtatur rectè, temperanter, modoque rationi consono. At Timore gehennæ, ex mente Neoterici, numquam quisquam quid boni egerit, quantumcumque studium adhibuerit; timor enim ille bene actionibus humanis applicari non potest: & tamen bonum vult dici & vtilem. Profectò si voluntas comedendi, cæterique naturæ appetitus, numquam nisi malè agendis possent applicari, nec sine scelere; nemo non eos malos dixerit, neque negauerit peccari, non comedentis tantùm vitio quòd bonis vtatur malè, sed quod appetitu eo se sinat ferri, qui sine scelere numquam potest fatiari. Etenim istud semper malum est, quod numquam fieri potest benè.

*Appetitibus
natura da-
tur benè
posse vti,
idedò possent
dici boni.*

*Hoc, secun-
dum Neo-
tericum Ti-
mori non
competit.*

24. Itaque non est quod mentem suam inuoluat Neotericus. Clarè id dicat oportet, an ex Timore gehennæ aliquid boni quod ad salutem æternam conferat, (de hoc enim solo bono est quæstio) agi possit, an non possit. Si possit; igitur aliquod præceptum Dei ex illo timore obseruari potest, aut aliquod malum euitari: alia enim bona non sunt quæ ad salutem conferant. Hoc autem si fieri possit concedat Neotericus, jam sibi è diametro aduersatur; utpotè qui totâ reliquâ Disputatione nihil magis neget. Sin autem nihil quidquam boni fieri, aut mali euitari ex illo Timore possit sine nouo scelere; jam sanè non bonus & utilis, sed prorsus malus, & cum Luthero condemnandus est hic timor: & sic anathema Concilij Tridentini, quod à se verbis amoliebatur, reipsâ incurrit, eoque cum Luthero penitè inuoluetur.

*Neotericus
debet fateri
Timorem
omnem ge-
henna ma-
lum esse vt
loquatur
consequen-
ter.*

Verùm

Timor gehennæ bonus est & utilis, quia eo datur bene uti.

Verùm hoc nunc magnoperè non vrgeo: istud vrgeo & dico, 25.
 Timorem gehennæ bonum esse & vtilem ex hoc capite, quòd rectè & benè actionibus humanis aliquando saltem possit applicari. Benè autem applicat, quisquis ex eo ad præcepta diuina obseruanda, aut ad detestanda malè acta animum induxerit: ita sentit euidenter Augustinus. Et quidem de virtutis exercitio per timorem elicito, suprà num. 12. *Ille timor Domini nondum castus Timore facit quidquid boni facit bonus est & iste timor utilis est.* De vitandis autem peccatis ita loquitur suprà n. 11. *Audiunt hæc homines (scilicet tormenta inferni) & quia verè futura sunt impijs, timent & continent se à peccato. timent ne mittantur in gehennam ignis. Bonus & utilis iste timor.* Duo hîc asserit Augustinus: Primò, ex timore gehennæ aliquid fieri posse boni, & peccata deuitari. Secundè, timorem ex quo hæc fiunt bonum esse, atque adeò absque peccato. Vtrumque negat Neotericus: quàm rectè, & quàm ex mente D. Augustini, ipse viderit, iique qui Neoterici doctrinæ hâc in parte consentiunt.

D. Aug. supra n. 12. & 11.

§. IV.

Timorem gehennæ ad euitanda peccata & reconciliationem cum Deo faciendam prorsus inutilem, imò & malam esse, tribus potissimum argumentis probat Neotericus. Proponitur summam tota eius de attritione doctrina fusè per tredecim capita ab ipso expansa.

Neotericus docet attritionem ex timore gehennæ inutilem esse & malam.

I Stud fanè neque mirari neque ferre satis possum, cur Auctor hic, 26.
 cap. 21. bonum & vtilem timorem gehennæ dicat, cùm reliquo deinceps disputationis decursu, malum prorsus & inutilem esse
 tribus contendat argumentis. Nam neque præcepta Dei ex eo obseruari posse, nec peccata euitari, nec si jam commissa sunt ad reconciliandum Deum, ne cum Sacramento quidem, quidquam conducere, acriter pugnat: quinimo si actionibus illis eliciendis adhibeatur, peccari denuo. Et quidem inutilem esse timorem hunc, quem à Charitate expelli docet c. 22.

Ianff. 10. 3. 15. c. 21.

Ibid. c. 12.

Probat